

ORTHOTRICHUM SCANICUM, NOVÝ DRUH BULHARSKÉ BRYOFLÓRY
 Miloslav Vondráček

Abstract. The moss species *Orthotrichum scanicum* has been discovered during a revision by the author in Podpěra's herbarium from the Rila Mts. in Bulgaria. It represents the first finding of this species in Bulgaria and it also completes knowledge of its distribution in SE Europe. *O. scanicum* is an endangered species in all Europe; this fact is documented by data from the former Czechoslovakia: 9 localities are known, but only 3 localities are younger than 50 years.

Při revizi herbářového materiálu rodu *Orthotrichum* jsem našel v herbáři Národního muzea v Praze (PR) doklad druhu *Orthotrichum scanicum* Groenv. z Bulharska s následujícím textem na schedě: "Flora bulgarica - ad corticem Piceae exc. prope Čam Koryje, září 1908, leg. Josef Podpěra". Autor tento materiál determinoval nejprve jako *Orthotrichum schimperi*, později pak přeřadil jako *O. affine*. Podle zachovalých válcovitých tobolek s ponořenými průduchy, šestnácti obústních zubů exostomu i šestnácti jemně papíratých endostomálních zubů s přívěskatými brvkami, ale i podle lístků, které jsou ve špičce hrubě zubaté vyniklými buňkami, se jedná zcela bezpečně o druh *Orthotrichum scanicum*. Popis lokality na schedě je značně nepřesný, místo sběru však lze daleko přesněji stanovit podle Podpěrových prací (Podpěra 1911), kde autor podrobně zachytil itinerář svých cest po bulharských pohorích. Lokalita "Čam Koryje" se nalézá v centrální části pohorí Rila; jde o turecký název hotelu "Čam Koryja", ležícího v blízkosti nejvyššího rílského vrcholu Musala v nadmořské výšce asi 1400 m. Nepodařilo se mi zjistit nyní užívaný název této lokality.

Orthotrichum scanicum je poměrně vzácným evropským druhem, který je udáván ze Švédska, Norska (nikoliv však z Finska), Dánska, Francie, středního Německa, nižších poloh Alp - severní Itálie, Švýcarsko a Rakousko, dále z Polska, velmi vzácně také z Maďarska, Čech a Slovenska. Směrem na východ a jihovýchod je *O. scanicum* známo ze západní Ukrajiny (Bačurina & Melničuk 1989), Slovinska, Chorvatska a z Bosny a Hercegoviny (Pavletic 1955). Údaje z bývalé Jugoslávie ale pocházejí z minulého a počátku 20. století. Duell (1985) uvádí další oblasti a státy (ovšem s nerevidovaným výskytem) z jižní a jihovýchodní Evropy: Sicílie, Rumunsko a Rakousko.

Z Čech a Slovenska jsem při revizi narazil na doklady z devíti lokalit, z toho pouze tři jsou mladší padesáti let. Část materiálu tohoto druhu přitom nebyla určena vůbec, částečně šlo o chybné determinace. V Čechách byl druh *O. scanicum* naposledy sbírán asi J. Velenovským v r. 1892 na Třemšíně v Brdech, na Moravě V. Pospíšilem v r. 1962 u Horní Bečvy na Vsetínsku a na Slovensku rovněž V. Pospíšilem v r. 1977 v pohorí Vtáčnik.

V Bulharsku pravděpodobně nebyl druh *O. scanicum* dosud zjištěn; nezaznamenává jej ani Petrov (1975) v určovacím klíči bulharských mechů. Podpěruv sběr tak představuje první nález tohoto mechu v Bulharsku, který doplňuje hiát v jihovýchodní části jeho areálu. Podle všech známek lze usuzovat, že *O. scanicum* je druhem mizejícím nejen v naší, ale i evropské bryoflóře. Otázkou je, zda i rílská lokalita dnes už není jen minulostí.

Literatura

- Bačurina A.F. & Melničuk V.M. (1989): Flora mochow Ukrainskoi RSR. III. - Kíiv.
 Duell R. (1985): Distribution of the European and Macaronesian mosses. Part II. - Bryol. Beitr., Rheurdt, 5: 110-232.
 Pavletic Z. (1955): Prodromus flore briofita Jugoslavije. - Zagreb.
 Petrov S. (1975): Opređelitel na mchovete v Blgarija. - Sofia.
 Podpěra J. (1911): Ein Beitrag zu der Kryptogamenflora der bulgarischen Hochgebirge. - Beih. Bot. Centralblatt 28: 173-224.